

De Nederl. Meesters in de Ermitage.

DE VLAAMSCHE SCHOOL.

Petrus Paulus Rubens.

Rubens telt 54 stukken in den catalogus van l'Ermitage, waarbij nog komen vijf oude kopijen naar hem. Zes van die stukken zijn hem verkeerdelijk toegeschreven, maar twee, de schoonste portretten, die het Museum van hem bezit, staan in het boek onder Van Dijck's naam. Alles bijeen dus 50 werken van den grooten Vlaming. Een ontzaglijk getal, maar een cijfer, dat geen duidelijk noch juist denkbeeld geeft van de betrekkelijke belangrijkheid van het aandeel in 's meesters werken, dat hier te vinden is.

In dit getal toch zijn begrepen 20 schetsen, die wel zeer merkwaardig zijn in hunnen aard, maar niet opwegen kunnen tegen afgewerkte stukken; onder de portretten komen er een half dozijn van middelmatige waarde voor en onder de overige stukken zijn er nog een vijftal van ondergeschikten rang, zoodat er ten slotte nog negentien stukken van eersten rang overblijven; een groep zoo groot in hoeveelheid en hoedanigheid dat elk Museum ter wereld er roem zou mogen opdragen.

De godsdienstige tafereelen zijn ongelijk van waarde: eene *Aanbidding der Koningen* en een *O. L. V. die den Rozenkrans geeft aan den H. Dominicus* zijn groote decoratieve stukken, die Rubens door zijne leerlingen liet schilderen tot stoffeering van minder geboede of afgelegene kerken en die hij hertoetste; een *Christus bij Simon den Phariseër* en eene *Afdoening van het Kruis*, voortkomende uit de Capucienkerk van Lier, zijn daarentegen werken, die den meester eer aandoen. Het eerste lacht u toe met de rijke kleuren, die hij leende aan zijne feestelijke tooneelen; terwijl zijne dramatische kracht spreekt uit de afgunstige trekken en de nijldige gebaren der priesters en phariseërs. *De Afdoening van het Kruis* staat verre beneden die uit de hoofdkerk van Antwerpen, maar onder het half dozijn bewerkingen van hetzelfde onderwerp, die Rubens leverde, korts na het voltooien van zijn meesterstuk van 1612, is zij nog wel de beste. Zij bewijst, evenals de andere Afdoeningen, dat de eerste het onder-

werp op zoo volmaakte wijze had afgebeeld, dat elke andere vorm, dien Rubens of wie ook er nog kon aan geven, daar beneden moest blijven. Maar met eenen leverde zij getuigenis van de onuitputtelijke vruchtbaarheid van zijne scheppingskracht, die een zelfde gedachte op zoovele verschillende wijzen wist uit te drukken, altijd nieuw, altijd bewonderenswaardig.

Beter bedeed is de fabelleer. Een kleine *Silenusgang* uit de reeks der optochten, waarin de meester zoo vergoelijkend de uitspatting der ruwe genietingen uitstalde; de *Venus en Adonis*, van welke het Mauritshuis een tweede en minder exemplaar bezit en dat herinnert aan een der liefelijkste groepen van Tiziano; de *Perseus en Andromeda*, vlak als een muurschildering en dan ook een herhaling op doek van een der tooneelen, die Rubens maalde op den binnengevel van zijn woning; de *Bacchus op de ton* eindelijk, een zijner laatste werken, glimmend van vettige kleur en speelsch licht; het zijn even zoovele meesterwerken. Het standbeeld van Ceres in een nis, omringd door dartelende liefdegoodjes, is een der snoeperigste stukjes van den grooten kinderschilder.

Twee landschappen zijn er daar: een, de *Regenboog*, waarvan de Louvre een middelmatige herhaling bezit, uit 's meesters vroegeren tijd, toen hij zich nog de werken van Annibale Caracci herinnerde en idyllische veldtooneelen schilderde; een ander, de *Vastzittende Kar*, uit zijn laatste jaren, toen hij buiten woonde en daar het land en zijne bewoners schilderde, zooals hij ze zag van nabij.

De schetsen nemen een aanzienlijke plaats in onder de werken van Rubens, in l'Ermitage. Nergens, zelfs niet in de Pinacothek te München, die de ontwerpen der Medici-Galerij bezit, noch te Madrid, waar die van de *Figuren en Triomfen van het H. Sacrament* zich bevinden, treft men er zoovele en zoo belangrijke aan: zeven stuks voor de *Intrede van den Kardinaal-Infant te Antwerpen*, vijf voor de *Medici-Galerij*, twee voor de plafonds van Whitehall, een voor de *Geschiedenis van Constantinus de Groot*e en dan nog vijf voor afzonderlijke stukken. De schetsen voor de *Intrede van Ferdinandus* zijn